

Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA za 2022 r.

I. Realizowane projekty

A. Projekt: Wsparcie dla sprawiedliwej transformacji kompleksu węgla brunatnego Turów i regionu Dolnego Śląska

W trakcie realizacji projektu kontynuowaliśmy prace mające na celu wstrzymanie budowy nowych i istniejących kopalni odkrywkowych węgla brunatnego oraz elektrowni. Byliśmy zaangażowani głównie w działania wymierzone w kopalnię odkrywkową i elektrownię Turów oraz proces uczciwej transformacji. W lutym 2021 r. Republika Czeska złożyła pozew do TSUE przeciwko Polsce w sprawie koncesji dla kopalni Turów do 2026 roku. TSUE orzekł o natychmiastowym zawieszeniu działalności kopalni Turów, ale Polska nie zastosowała się do tego orzeczenia. W międzyczasie podjęto wiele kroków prawnych i propagandowych, które wpłynęły na nastroje społeczne i relacje w mediach, w których za każdym razem uczestniczyliśmy z dobrymi wynikami. W lutym 2022 r. wygraliśmy w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Warszawie, który uwzględnił skargę fundacji Greenpeace, fundacji Frank Bold oraz stowarzyszenia EKO-UNIA i uchylił rygor natychmiastowej wykonalności dla decyzji środowiskowej wydanej PGE GiEK dla odkrywki Turów. Następnie rzecznik generalny TSUE podtrzymał zarzuty strony czeskiej. Po długich negocjacjach Polska i Czechy podpisały umowę międzyrządową w sprawie wieloletniego sporu dotyczącego szkodliwej dla środowiska i klimatu działalności odkrywkowej kopalni węgla brunatnego Turów. Taka decyzja jest w dłuższej perspektywie niezwykle szkodliwa dla lokalnych społeczności oraz środowiska i klimatu. Polska musi płacić kary związane z nieprzestrzeganiem prawa, co jest niekorzystne dla wszystkich obywateli. Ponadto region zgorzelecki stracił szansę na pozyskanie wielomilionowych funduszy unijnych z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) w latach 2021-30.

Jesteśmy aktywni na wszystkich etapach procedur i współpracowaliśmy z organizacjami polskimi, czeskimi i niemieckimi, a także europejskimi. Podczas różnych działań projektowych aktywnie i regularnie współpracowaliśmy z FrankBold, Greenpeace oraz Fundacją i Koalicją "RT-ON". Współpraca ta układała się pomyślnie i wspierała działania zmierzające do osiągnięcia głównych celów projektu. Nawiązaliśmy stałą współpracę z nowymi organizacjami i instytucjami, takimi jak Uniwersytet Wrocławski, Instytut Rozwoju Terytorialnego przy Urzędzie Marszałkowskim oraz lokalnymi organizacjami na pograniczu polsko-czesko-niemieckim. W 2022 r. powstało Porozumienie dla TrójZiemia, zrzeszający około 10 polskich podmiotów. Koncern PGE nadal planował rozbudowę kopalni odkrywkowej w Turowie (jest tam też nowy blok elektrowni opalanej węglem brunatnym, który rozpoczął produkcję, ale wciąż ma problemy, stąd od wielu miesięcy trwa jego remont), ale na szczęście oficjalnie zrezygnował z planów eksploatacji nowych złóż węgla brunatnego w Złoczewie czy

Ościślowie - dzięki wieloletniemu i silnemu zaangażowaniu polskich organizacji pozarządowych, w tym stowarzyszenia EKO-UNIA. Węgiel ze złoża Turów, ze względu na kary nałożone na Polskę przez TSUE, jest obecnie bardzo drogi i coraz mniej opłacalny, choć z drugiej strony sytuacja związana z agresją putinowskiej Rosji na Ukrainę spowodowała wyraźną poprawę opłacalności produkcji energii z węgla brunatnego, także w Elektrowni Turów.

Wciąż brak jest strategii spójności rządu centralnego w odniesieniu do węgla brunatnego, co szczególnie uwidoczniła sytuacja na Ukrainie oraz globalny kryzys na rynku węgla i gazu. Ze względu na politykę rządową i samorządową region zgorzelecki stracił szansę na pozyskanie ok. 1 mld zł ze środków FST, co sprzyjałoby zmianom i transformacji energetycznej lokalnej społeczności. Istnieją czynniki zewnętrzne, które mają pozytywny wpływ na projekt, w tym bardziej przychylna opinia publiczna, drastycznie rosnące ceny energii elektrycznej z węgla dla konsumentów, rosnące ceny CO₂, globalna sytuacja gospodarcza, potrzeba zmiany systemu elektroenergetycznego i energetycznego w wyniku ataku Rosji, sprzedaż węgla przez banki i ubezpieczycieli, nowe europejskie cele klimatyczne i Zielony Ład. Od 2021 r. działania kulturalne i artystyczne odbywają się również regularnie w Opolnie-Zdroju, miejscu znanym z zabytków i zagrożonym zniszczeniem, przybliżając w ten sposób mieszkańcom wartość i przyszłość ich miejsca, a nie tylko jego zniszczenie. Organizacje pozarządowe z Czech i Niemiec, a także czeski rząd, są bardzo zaangażowane w sprawę Turowa i pomagają nam osiągnąć nasz cel. Istnieje również dobra współpraca z Koalicją RT-ON i władzami lokalnymi, a także naukowcami (np. seminarium Inteligentna Energia i jego założyciel, prof. Jan Popczyk). Jesteśmy bardzo zaangażowani w podregion wałbrzyski na Dolnym Śląsku - region ten otrzymał dofinansowanie z FST i możliwa jest transformacja społeczno-energetyczna, która w przyszłości może być wzorem dla podregionu zgorzeleckiego i turowskiego.

Działania pokazujące dobre praktyki Wałbrzycha

Utrzymujemy stałą współpracę z władzami samorządowymi podregionu wałbrzyskiego, który jest zakwalifikowany do korzystania z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Wykorzystujemy TPST przygotowany dla Wałbrzycha jako dobry model dla innych regionów w podregionie zgorzeleckim. Promujemy TPST, który został przygotowany przez społeczny zespół koordynowany przez prezesa EKO-UNIA Radosława Gawlika w subregionie zgorzeleckim. Uczestniczyliśmy we wszystkich spotkaniach Dolnośląskiej Grupy Roboczej ds. regionów górniczych w okresie transformacji.

Konferencje / debaty na temat polskiej transformacji energetycznej i ochrony klimatu

Byliśmy aktywni na spotkaniach dotyczących polskiej transformacji energetycznej:

- z prof. Popczykiem na Politechnice Śląskiej w Gliwicach
- regularny udział w seminariach "Inteligentna Energia" na Politechnice Śląskiej w Gliwicach

Współorganizowaliśmy konferencję "Między wzrostem a katastrofą" na Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie w wybranych panelach poruszaliśmy kwestie zmian klimatycznych oraz roli liderów i liderki w procesie transformacji.

Nasze wydawnictwo "Odpowiedzialny Inwestor" współorganizowało z Fundacją RT-ON Międzynarodową Konferencję "Finanse i Zrównoważony Rozwój" oraz panel "Odpowiedzialny sektor finansowy - zmiany i nowe wyzwania" na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu.

Współpracowaliśmy z innymi organizacjami pozarządowymi w zakresie sprawiedliwej transformacji. Wzięliśmy udział w kilku webinarach na temat polskiej transformacji energetycznej, seminariach na temat sprawiedliwej transformacji Dolnego Śląska w Wałbrzychu. Uwzględniliśmy tematykę kultury, zabytków, dziedzictwa i turystyki jako ważnych elementów sprawiedliwej transformacji regionów

węglowych. Zorganizowaliśmy również międzynarodową konferencję na temat ochrony dziedzictwa kulturowego Łużyc (region obejmuje Polskę, Czechy i Niemcy).

Kontynuacja wydawnictw naszych publikacji

a) "Pod Prąd" - biuletyn internetowy Koalicji "Rozwój TAK - Kopalnie Odkrywkowe NIE" Kontynuujemy wydawanie "Pod Prąd". Czytelnicy mogli zapoznać się z artykułami i komentarzami dotyczącymi sytuacji kopalni odkrywkowych w Polsce i na świecie, działań Koalicji "RT-ON" itp. Wydaliśmy 12 numerów. Biuletyn był publikowany na naszej stronie internetowej: Zielona Brama www.eko.org.pl oraz był rozsyłany na adresy z naszej listy mailingowej - ponad 600 osób. Biuletyn jest również publikowany na platformie wysokiego poziomu "Intelligent Energy Conversation Panel" prowadzonej przez grupę naukowców z Politechniki Śląskiej (zespół prof. Popczyka).

b) Kontynuowaliśmy redagowanie i wydawanie numerów biuletynu "Energia dla Klimatu", który został rozesyłany do listy mailingowej członków Koalicji, mieszkańców gmin dotkniętych zmianami oraz innych zainteresowanych osób (kilkaset adresów). Wydaliśmy 12 numerów. Biuletyn zawierał artykuły naszych felietonistów oraz materiały z różnych mediów, raporty i komentarze dotyczące energetyki i ochrony klimatu. Biuletyn publikowany jest również na platformie wysokiego poziomu prowadzonej przez grupę naukowców z Politechniki Śląskiej (zespół prof. Popczyka). Każdy numer EDK zawiera także autorską rubrykę redakcyjną podsumowującą najważniejsze wydarzenia z zakresu energetyki konwencjonalnej, odnawialnej, klimatu i niskiej emisji w Europie i na świecie.

c) "Obserwator TEPP" to kompleksowy zbiór informacji o publikacjach i wydarzeniach związanych z transformacją energetyczną w Polsce, Europie i na świecie. Jest wysyłany do setek kontaktów, które zebraliśmy w ciągu ponad 10 lat naszych kampanii oraz we współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi i platformami. Biuletyn będzie również publikowany na wysokiej rangi platformie prowadzonej przez grupę naukowców z Politechniki Śląskiej (zespół prof. Popczyka). W trakcie trwania projektu ukazało się 12 numerów, wzbogaconych o felietony i briefingi prasowe tworzone przez ekspertów i autorów, z którymi współpracujemy.'

Kampania zrównoważone finanse "Odpowiedzialnego Inwestora"

Rozwijamy "Odpowiedzialnego Inwestora" (RI), który nie jest typowym magazynem ekologicznym, ale skupia się na eksperckiej analizie ekonomicznej sektora węglowego i paliw kopalnych oraz powiązanego z nim sektora energetycznego (kluczowym przykładem jest Turów).

W trakcie trwania projektu na stronie internetowej magazynu ukazało się 11 artykułów obejmujących bieżące wiadomości z kraju i ze świata. IR publikuje również bardziej obszerne publikacje, w szczególności poświęcone syntezie ważnych raportów, takich jak "Jak banki finansują sektor paliw kopalnych?" (we współpracy z fundacją RT-ON).

Rozwijamy się i profesjonalizujemy pracę. Zarejestrowaliśmy czasopismo w Sądzie i Bibliotece Narodowej - mamy międzynarodowy numer ISSN, nasze wydawnictwo jest oficjalnym tytułem prasowym.

Nawiązaliśmy współpracę z Fundacją "Rozwój TAK – Odkrywki NIE" oraz Stowarzyszeniem "Pracownia na rzecz Wszystkich Istot", w ramach której ukazało się kilka artykułów oraz zorganizowaliśmy webinarium dla dziennikarzy na temat gazu ziemnego.

Ponadto współorganizowaliśmy międzynarodową konferencję "Finanse i Zrównoważony Rozwój" na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu.

B. Działania dotyczące odchodzenia od użycia rtęci w stomatologii w Polsce i Europie w 2022 r.

W 2022 kontynuowaliśmy naszą współpracę w partnerami z Europy oraz z USA na rzecz implementacji konwencji z Minamaty oraz europejskiego rozporządzenia dotyczącego rtęci. Projekt rozporządzenia ma być gotowy w lipcu 2023 r. Prowadzone były rozmowy z sekretariatem ONZ w Genewie oraz biurem Komisji Europejskiej w Brukseli, które jest zaangażowane w proces.

Nawiązaliśmy owocne kontakty w Naczelną Izbą Lekarską, która konsultowała z nami treść deklaracji wrocławskiej (DW). W DW domagaliśmy się od polskiego rządu jak najszybszego wycofania amalgamatu z koszyka świadczeń gwarantowanych. Nasza konsekwencja w działaniach oraz akcentowanie problemów dla środowiska przyrodniczego z tytułu stosowania rtęci w stomatologii miały przynieść pożądane efekty już w roku 2022.

Nasze działania, które prowadziła i koordynowała przede wszystkim Hanna Schudy, obejmowały regularne kontakty z Ministerstwem Zdrowia, z Ministerstwem Klimatu i Środowiska, z Naczelną Izbą Lekarską oraz z Narodowym Funduszem Zdrowia. W przyszłości współpraca będzie dotyczyła głównie implementacji Konwencji na szczeblu Unijnym. Chcemy też monitorować przestrzeganie prawa w Polsce, szczególnie jeżeli chodzi o stosowanie separatorów oraz o przepisy dotyczące działania krematoriów.

C. Projekt EkoObywatel

W 2022 roku Stowarzyszenie EKO-UNIA kontynuowało realizację projektu pod nazwą „**EkoObywatel – wsparcie interwencji i zmian systemowych**” z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy EOG. Projekt ten trwać będzie do listopada 2023 roku.

Celem projektu jest zwiększenie aktywności obywateli w zakresie działań strażniczych na rzecz środowiska, klimatu oraz lasów. Projekt odpowiada na potrzeby osób na każdym poziomie zaawansowania dotyczącego aktywności społecznej – zarówno osoby indywidualne, jak i doświadczone w działaniu, nieformalne lub formalne grupy, mogą uzyskać nasze wsparcie. Projekt zakłada również aktywizację środowisk eksperckich i akademickich jako źródła wsparcia merytorycznego dla inicjatyw obywatelskich, zwłaszcza tych zmierzających do wypracowania propozycji rozwiązań systemowych rozwiązujących problemy, które zostały zidentyfikowane przy okazji interwencji obywatelskich. Obywatele zwracają się z prośbą o pomoc nie tylko dla problemów dotyczących sytuacji na Dolnym Śląsku, a więc w rejonie siedziby Stowarzyszenia EKO-UNIA, ale również dla spraw z innych części kraju.

II. Działania statutowe i inicjatywy poza-projektowe - udział w interwencjach, seminariach, spotkaniach, inicjatywach itp.

1. AKCJA CZYSTA ODRA

Jako koordynator regionalny Stowarzyszenie EKO-UNIA prowadzące od kilku lat inicjatywę „Sprzątamy ze świadomością” wzięło udział w **pierwszej edycji międzynarodowej akcji „Akcja Czysta Odra”**.

Ponad 15 tys. wolontariuszy z Polski, Czech i Niemiec w ciągu 10 dni od 29 kwietnia do 8 maja zebrało ponad 120 ton odpadów. Wolontariusze sprząkali brzegi Odry na całej jej długości, a także jej

dopływy, m.in. Wartę, Nysę Kłodzką, Nysę Łużycką, Bóbr, Troję, Oławę, Pełcznicę, Prudnik. Łącznie wolontariusze zebrali 7,5 tys. worków ze śmieciami. Znalazły się w nich głównie zużyte opakowania, plastikowe i szklane butelki, aluminiowe puszki, opony samochodowe, meble, a nawet stare lodówki, telewizory i odpady poremontowe i budowlane. W akcji wzięli udział mieszkańcy i lokalne władze nadrzecznych miejscowości, organizacje społeczne, ratownicy Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, druhowie z ochotniczych straży pożarnych, szkoły, wędkarze i straż rybacka, a nawet nurkowie.

Akcja ta ma nie tylko za zadanie zwrócić uwagę na zanieczyszczenie rzek, ale również ma na celu łączenie lokalnych aktywistów. Zdarzało się, że w tej samej okolicy zgłaszało się kilka grup sprzątających, których organizatorzy zdecydowali zapoznać się, nawiązać ze sobą kontakt w celu podejmowania wspólnych działań dla rzek. Także dodatkowe atrakcje, które odbywały się tuż po zakończeniu sprzątań takie jak ognisko, zabawy dla dzieci, quizy z nagrodami, były szansą na bliższe zapoznanie się wolontariuszy.

2) Interwencje - najważniejsze sprawy (niekiedy wykraczające poza czas sprawozdania jednorocznego)

1. Budowa przetwórnii odpadów fotowoltaicznych w gminie Jemielno. Ze względu na położenie inwestycji pojawiły się obawy, że przedsięwzięcie te negatywnie wpłynie na jakość życia lokalnej społeczności, jak również na środowisko przyrodnicze. Pojawiły się m.in. obawy dotyczące tego czy istnieje możliwość przedostania się zanieczyszczeń z przetwórnii do głównego zbiornika wód podziemnych, jak również czy istnieje możliwość przedostania się zanieczyszczeń z projektowanego osadnika do ciekłu „Dopływ w Śleszowie”, którego zanieczyszczenie mogłoby zagrozić obszarowi Natura 2000. Na nasze zlecenie opracowana została ekspertyza hydrologiczna analizująca zagrożenia mogące pojawić się w wyniku realizacji inwestycji. Ekspertyza ta wykorzystana została w dalszym postępowaniu administracyjnym dotyczącym wyżej wymienionej inwestycji.

2. Budowa spalarni odpadów pod Wrocławiem. Kontynuowaliśmy nasze działania w procedurach administracyjnych dotyczących budowy spalarni w gminie Wisznia Mała przy północno-wschodniej granicy Wrocławia wciąż aktywnie współpracując z lokalną społecznością.

3. Nagłościliśmy sytuację dotyczącą problemów związanych z zagrożeniami dla ptaków wodnych na terenie zbiornika Rakowice koło Lwówka Śląskiego. Przeprowadziliśmy inwentaryzację występujących na tym terenie ptaków wodnych, wskazaliśmy najważniejsze zagrożenia dla lokalnej populacji takich ptaków jak mewa śmieszka *Chroicocephalus ridibundus* czy rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*. Podjęliśmy działania ochronne wśród których wymienić można między innymi skoszenie roślinności zielnej i usunięcie części zakrzewień na jednej z położonych na terenie zbiornika wysp, gdzie w przeszłości lęły się mewy śmieszki, jednak z powodu sukcesji roślinnej, musiały one teren ten porzucić.

4. Dołączyliśmy do postępowania o środowiskowych uwarunkowaniach dotyczącego budowy farmy fotowoltaicznej na terenie miejscowości Giebułtów. Złożyliśmy uwagi do raportu środowiskowego dotyczącego wyżej wymienionej inwestycji, bierzemy udział w procedurach administracyjnych związanych z inwestycją.

5. Budowa drogi S11. Jako strona postępowania w postępowaniu administracyjnym dotyczącym budowy drogi ekspresowej S11 na odcinku Ostrów Wielkopolski – Kępno kontynuowaliśmy dalsze działania przedstawiając między innymi raport dotyczący wpływu budowy drogi ekspresowej S11 na wody podziemne i powierzchniowe na odcinku Kępno-Przygodzice

7. Martwe ptaki na terenie zalewu Mietkowskiego. Zgłosiliśmy do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii znalezienie na terenie zalewu Mietkowskiego czterdziestu czterech martwych gęsi północnych, łyski oraz kormorana, gdzie okoliczności wskazywały, że przynajmniej niektóre z ptaków odniosły śmierć w wyniku postrzału.

8. Przygotowaliśmy list do Nadleśnictwa Oleśnica i RDLP we Wrocławiu w sprawie Lasu Zakrzowskiego oraz lasów ochronnych wokół aglomeracji miejskich.

9. Podjęliśmy działania dotyczące prac regulacyjnych na Odrze granicznej, podejmując kontakt między innymi z WIOŚ, Lubuskim Wojewódzkim Inspektoratem Nadzoru Budowlanego, a także złożyliśmy uwagi do Krajowego Programu Żeglugowego do roku 2030. Ponadto dołączyliśmy do postępowania dotyczącego decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pod nazwą „Poprawa przepływu wód powodziowych w okresie zimowym z Jeziora Dąbie” ze względu na obawy jakie wywołuje wpływ tej inwestycji na środowisko przyrodnicze

10. Ochrona drzew dziuplastych. W celu ochrony drzew dziuplastych, które są wyjątkowo cenne dla zachowania bioróżnorodności na terenach leśnych, wyszukiwaliśmy takie drzewa na terenie Nadleśnictwa Lwówek Śląski, a następnie zgłaszaliśmy je nadleśnictwu wskazując ich dokładne położenie, tak aby pracownicy nadleśnictwa mieli możliwość drzewa te zlokalizować i nanieść do ewidencji drzew ekologicznych, co chroni je przed wycięciem w trakcie prac leśnych.

3) Udział w najważniejszych spotkaniach, konferencjach, demonstracjach

Luty

Leśny Kurort w Gierczynie- ważne integracyjno- strategiczne spotkanie zespołu EKO-UNII. Jemy świetnie przerabiając (bardzo dobrą szefową kuchni) na weganizm, zblizamy się do siebie, umacniamy w strategicznych kierunkach pracy naszej organizacji. Ładujemy baterie!

Marzec

Udział w organizacji oraz spotkaniu on-line wspólnie Fundacją z ekspertem od bezpieczeństwa b. dyrektorem UOP Piotrem Niemczykiem na temat bezpieczeństwo oraz optymalnego modelu energetyki w kontekście napaści Rosji na Ukrainę

Maj

Udział w prezentacji i dyskusji w Senacie RP wokół „Atlasu Mięsa” raportu przygotowanego przez Fundację H. Boella o wpływie produkcji mięsa na środowisko, klimat, człowieka

Czerwiec

- Udział w spotkaniu „Wytyczne do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych” na które stowarzyszenie zostało zaproszone przez Nadleśnictwo Oleśnica Śląska Na spotkaniu przedstawione zostały m. in. dotychczasowe działania nadleśnictwa w zakresie ochrony przyrody, koncepcji zagospodarowania turystycznego i retencji wodnej oraz propozycje wyznaczenia obszarów leśnych zwiększonej funkcji społecznej.
- Płyniemy kajakiem w III spływie dorocznym Wrocław – Berlin dokumentując i publikując w mediach społecznościowych (we współpracy z FER i „Czasem na Odrę”) regulację i kamienowanie rzeki - budowę ostróg na Odrze Środkowej

- List otwarty Radosława Gawlika i EKO-UNII w sprawie Lasu Zakrzowskiego hamuje wycinki w tym regionie LP i prowadzi do przygotowania przez Nadleśnictwo Oleśnica oraz RDLP we Wrocławiu projektu lasów społecznych z ograniczonym użytkowaniem rębnym
- Spotkanie dotyczące ubóstwa energetycznego w Instytucie Rozwoju Terytorialnego organizowane wspólnie z DAS w ramach ogólnopolskiej kampanii Fundacji Stocznia zakończonej w Warszawie panelem obywatelskim

Sierpień, wrzesień i kolejne miesiące

Włączamy się w śledzenie i komentowanie, też w mediach, wyjątkowej katastrofy na Odrze. Działamy samodzielnie i również w ramach Koalicji Czas na Odrę oraz Koalicji Ratujmy Rzeki. Powstaje wspólne stanowisko tych Koalicji, co dalej po katastrofie.

Wspieramy kampanię zbiórki funduszy na niezależną analizę stanu Odry i plan naprawy- odbudowy ekosystemu rzeki. Uczestniczymy w prawnym postępowaniu wobec podtrzymywania regulacji Odry Środkowej i Granicznej przez rząd

Wrzesień

Narada w Zawoni z LP – ogłoszenie projektu 966 ha lasów społecznych, w tym Las Zakrzowski ok 390 ha w Nadleśnictwie Oleśnica w przyszłym 10 letnim Planie Urządzania Lasu (2022-2032)

Listopad

Składamy wspólnie z Fundacją Euronatur oraz BUND skargę do KE na regulację Odry, która narusza naszym zdaniem- 3 dyrektywy Ramową Wodną , Ptasią i Siedliskową. Wspiera skargę kilka organizacji z Polski z KRR i Czasu na Odrę

4. Inne najważniejsze działania EKO-UNII wspierane przez media społecznościowe w roku 2022.

Miasto Wrocław ogłasza w listopadzie 2022r, iż po 2 latach badania i inwentaryzacji Pól Osobowickich zostaną one rezerwatem przyrody. EKO-UNIA od 2013 r, wraz z innymi NGO i naukowcami, też z wsparciem partii Zieloni, aktywnie zabiegała o uznanie tego wyjątkowego obszaru ok 1100 ha (400 gatunków roślin i blisko 180 gatunków zwierząt), kiedyś służącego oczyszczaniu ścieków miasta- za rezerwat. To się właśnie stało jesienią 2022r.

<https://www.radiowroclaw.pl/articles/view/124613/Wroclaw-chce-utworzyc-na-polach-irygacyjnych-rezerwat-przyrody>

III. Działania związane z ochroną cennych przyrodniczo łąk

EKO-UNIA gospodarowała nadal w 2022 roku na dzierzawionych łąkach w powiecie oleśnickim i sycowskim oraz na dużym areale na terenie Pogórza Izerskiego.

Zrobiliśmy roczną dokumentację fotograficzną łąk, w szczególności storczyków, a także różnych gatunków motyli oraz innych zwierząt. Latem zlecieliśmy naszym wykonawcom koszenie i zbiór siana.

Prace zgodnie z zaleceniami naukowymi i przepisami były wykonywane pod koniec sierpnia i we wrześniu. Obserwujemy na niektórych wykaszanych łąkach wzrost ilości, ale też przemieszczanie się, cennych gatunków roślin, jak np. storczyka szerokolistnego. Niestety obserwujemy również stałą inwazję obcego gatunku - nawłoci kanadyjskiej.

Rok 2022 był dla EKO-UNII ostatnim rokiem 5-letniego planu rolnośrodowiskowego, który realizujemy na podstawie przygotowanej przez dr Małgorzatę Rudy ekspertyzy przyrodniczo-środowiskowej dla łąk na których gospodarujemy.

Przyjęliśmy założenie szybszego (czerwiec) wykaszania gatunków inwazyjnych jak nawłoc kanadyjska, na najcenniejszych łąkach.

IV. Tworzenie stron, promocja działań w Internecie, obecność w mediach

W 2022 po pandemii COVID-19 znajomość narzędzi cyfrowych stała się za to powszechna. Stowarzyszenie wykupiło licencje na korzystanie z platformy zoom. W ciągu 2 lat stało się ona często wykorzystywanym narzędziem, też ze względu na niewątpliwą redukcję emisji związaną z ograniczeniem mobilności pracowników, też członków i członkiń stowarzyszenia. Także oszczędność czasu zużywanego na dojazdy ma tu olbrzymie znaczenie.

Serwis eko.org.pl – prowadzony konsekwentnie przez Andrzeja Mazika- także zdołał obronić swoją pozycję lidera wśród witryn ekologicznych. Tu z kolei sukces zawdzięcza współpracy z FER, dzięki której duży ruch sieciowy pozyskany został dzięki kalkulatorowi energii - <http://ekodom.eko.org.pl/>

Zasoby internetowe EKO-UNII przeniesione zostały już w poprzednim roku w całości na komercyjny serwer nazwa.pl. Stowarzyszenie korzysta z komercyjnego konta Google i kont platformy ZOOM. Prowadzi nadal aktywną, skuteczną działalność na Facebooku, członkowie EU udzielają się również na Twitterze. Wydaje się, że sumienna praca w tych mediach da owoce i będzie stanowić najistotniejszy element komunikacji Stowarzyszenia w najbliższej przyszłości. Duże doświadczenie Zespołu w konstrukcji i obsłudze narzędzi internetowych wspierających zarówno komunikację z socjalmiędiami, jak i wewnętrzne funkcjonowanie organizacji zainspiruje nas do wypracowania oszczędzających czas a zarazem kontrolujących harmonogram procedur. To zawsze jest drogą do sukcesu.

Media społecznościowe

EKO-UNIA rozwija w 2022 r. aktywność w mediach społecznościowych i zyskuje coraz większe zasięgi. Media społecznościowe pozwalają docierać do sprofilowanych grup odbiorców zainteresowanych tematyką, ale także przyciągać zainteresowanie nowych osób. Podejmujemy liczne działania edukacyjne, w szczególności dotyczące klimatu i ochrony środowiska. Prowadzimy działania informacyjne dotyczące bieżącej sytuacji w kraju, głównie dotyczącej branży energetycznej. Ponadto informujemy o realizowanych przez nas działaniach. W odróżnieniu od wielu NGO zawsze staramy się wspierać działania innych organizacji pozarządowych udostępniać ważne materiały partnerów.

Na Facebooku: <https://www.facebook.com/EkoUnia/>

Na Twitterze: <https://twitter.com/EkoUnia>

V. Przedstawicielstwo w radach, komitetach, udział w koalicjach

Violetta Sołtysik, Krzysztof Smolnicki członkowie Stowarzyszenia, są przedstawicielami EKO-UNIA i innych dolnośląskich organizacji ekologicznych w Komitecie Monitorującym Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-20 (komitet działał w 2022r)

Radosław Gawlik prezes Stowarzyszenia był w 2022r zastępcą członka w Komitecie Monitorującym Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-20.

Stowarzyszenie jest członkiem następujących koalicji międzynarodowych i krajowych:

OCEAN2012, Shark Alliance, Dolnośląskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, Koalicji Klimatycznej, Ogólnopolskiej Koalicji "Rozwój TAK – Odkrywki NIE", Grupie na rzecz transformacji energetyki, międzynarodowej koalicji „Czas na Odrę”

EKO-UNIA jest członkiem-założycielem LGD Dobra Widawa, Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich, Koalicji Ratujmy Rzeki.

W 2018 r. zostaliśmy przyjęci na członka **międzynarodowej Koalicji European Environmental Bureau**, z którą wspólnie także w 2019 r działaliśmy na rzecz eliminacji szkodliwej rtęci z dentystyki i gospodarki energetycznej.

Aktywnie uczestniczymy w działaniach międzynarodowej Koalicji „Czas na Odrę” oraz Koalicji Ratujmy Rzeki, którą współtworzyliśmy i która stała się jedną z najważniejszych grup społecznych sprzeciwiających się jednostronnej, „betonowej” gospodarce wodnej. Techniczny stosunek do wód prowadzi w Polsce do zwiększania zagrożenia powodziowego, dewastacji przyrody rzek oraz nieracjonalnych planów transportowych.

EKO-UNIA kontynuowała swoje międzynarodowe koalicyjne działania w 2022r przy wdrażaniu konwencji z Minamaty, monitorowała implementację rozporządzenia unijnego z 2017 r. przygotowywała materiały prasowe do czasopism branżowych oraz monitorowała prasę stomatologiczną oraz związaną z odpadami rtęciowymi.

Załącznik - wybrane przykłady naszej obecności w mediach w roku 2022

• Region kopalni Turów stracił miliard złotych z UE na transformację. To porażka rządu PiS

To już pewne: region zgorzelecki, w którym działają kopalnia i elektrownia PGE Turów, nie otrzyma unijnych pieniędzy z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji - a miał szansę na ponad miliard złotych. - Przez brak dobrej woli ze strony rządu - tłumaczy ekolog.

EKO-UNIA wskazuje, że głównym powodem odrzucenia terytorialnego planu było to, że spółka PGE nie dostarczyła harmonogramu stopniowego odchodzenia od węgla w kompleksie Turów. A to w praktyce od początku dyskwalifikowało region ze względów formalnych.

- W Turowie obserwowaliśmy od początku brak dobrej woli i polityczne blokady ze strony

rządu Zjednoczonej Prawicy - dodaje Paweł Pomian z EKO-UNIA. – Ta sama spółka PGE potrafiła przygotować harmonogram odchodzenia od węgla w Bełchatowie, aby uzyskać gigantyczny zastrzyk środków unijnych dla mieszkańców i przedsiębiorców w województwie łódzkim.

<https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,29234391,ponad-miliard-zlotych-przeszlo-kolo-nosa-region-kopalni-turow.html>

- **„Liczymy każdą złotówkę”, czyli jak miasta oszczędzają energię**

– Kryzys gospodarczy wywołany nieodpowiedzialną polityką rządu PiS będą spłacać obywatele i samorządy. Większość samorządów, przygotowuje się do drastycznej redukcji kosztów związanych ze zużyciem energii. To krok w dobrym kierunku, bo musimy nauczyć się szanować energię, która często marnowana jest na nadmierne oświetlanie ulic latarniami wysoce prądożernymi, oświetlającymi niebo czy kosztownymi iluminacjami świątecznymi – powiedział SmogLabowi Paweł Pomian, członek zarządu Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA.

<https://smoglab.pl/oszczedzanie-energii-miasta/>

- **Kopalnia Turów bez pieniędzy z UE. Samorząd, rząd oraz PGE nie zrobiły nic.**

- Tak naprawdę samorząd, polski rząd oraz koncern PGE nie zrobiły nic, co dawałoby realną szansę na otrzymanie olbrzymiego wsparcia finansowego. Reguły funduszu mówią jasno o stopniowym odchodzeniu od węgla. Skorzystał z tych środków za to region Bełchatowa z największą elektrownią węglową w Polsce i Europie. To wstyd i porażka dla decydentów, że nie wykorzystali tej szansy do transformacji Turowa – ocenił w rozmowie z Portalem Samorządowym Radosław Gawlik, prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA.

<https://www.money.pl/gielda/kopalnia-turow-bez-pieniedzy-z-ue-samorzad-rzad-oraz-pge-nie-zrobily-nic-6842033809365568a.html>

- **Organizacje ekologiczne wygrywają w sądzie ws. Turowa**

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie przychylił się do skargi fundacji Greenpeace, fundacji Frank Bold oraz Stowarzyszenia EKO-UNIA i uchylił rygor natychmiastowej wykonalności dla decyzji środowiskowej wydanej spółce PGE GiEK dla kopalni odkrywkowej węgla brunatnego Turów. Oznacza to, że decyzja środowiskowa wydana w pierwszej instancji nie będzie mogła posłużyć do wydania ostatecznej koncesji na wydobycie węgla w odkrywcę do 2044 roku. To szansa na rozpoczęcie prawdziwego procesu sprawiedliwej transformacji regionu zgorzeleckiego.

<https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/organizacje-ekologiczne-wyrok-kopalnia-Turow-11398.html>

- **Hydrobetonoza – ochrona przeciwpowodziowa po polsku**

We Wrocławiu i na Odrze wykonano różne inwestycje związane z ochroną przeciwpowodziową. Dużą inwestycją był wrocławski węzeł wodny, czyli poprawa śluz, nabrzeży i urządzeń hydrotechnicznych w mieście. Pewien efekt przynosi odbudowany kanał ulgi na Widawie, który w wypadku powodzi przepuści dodatkowe 300 m³/sek. wody. To jest mniej więcej 10 proc. tego, co płynęło w 1997 r. , czyli można powiedzieć, że poprawiliśmy bezpieczeństwo i ochronę przeciwpowodziową o 10 proc. w stosunku do tak dużej powodzi jak była 25 lat temu. Ten kanał ulgi jest chyba jedynym rzeczywiście wymiernym efektem z technicznych inwestycji w ciągu 25 lat mających poprawić bezpieczeństwo powodziowe miasta.

Hydrotechnicy chwalą się też wielkim zbiornikiem Racibórz. Ten zbiornik ma poprawiać bezpieczeństwo powodziowe Wrocławia. Jest on jednak bardzo daleko od miasta, a im bliżej by się znajdował, tym parametry ochrony przeciwpowodziowej byłyby lepsze. W pewnych okolicznościach i przy mniejszych powodziach może on przyjmować falę powodziową i złagodzić jej skutki dla Wrocławia. Ale na podstawie ekspertyz prowadzonych kiedyś przez komisję sejmową ochrony środowiska dla Zbiornika Czorsztyńskiego można stwierdzić, że zbiornik Racibórz może tę falę powodziową we Wrocławiu zmniejszyć raczej o kilka, niż kilkadziesiąt cm. Wszystko zależy też od tego, gdzie będzie padało. W dobie zmian klimatycznych ulewa może nastąpić wszędzie, np. poniżej zbiornika w Raciborzu. – Trzeba by stawiać zbiornik na każdym dopływie, a to jest droga donikąd, bo do zastąpienia całej ciągle naturalnej zlewni „hydrotechniką” – tłumaczy Gawlik.

<https://smoglab.pl/hydrobetonoza-ochrona-przeciwpowodziowa-po-polsku/>

- **Środki na transformację zamrożone. KE akceptuje plany rezygnacji z węgla, ale czeka na praworządność**

Stowarzyszenie EKO-UNIA w październiku 2021 informowało, że zarzutem wobec Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji (TPST) dla regionu zgorzeleckiego był brak uwzględnienia w nim harmonogramu wygaszenia Turowa. "Taki harmonogram jest warunkiem koniecznym do zaakceptowania przez rząd i KE regionalnych TPST. Urząd Marszałkowski wystąpił zapytanie do właściciela kompleksu Turów - PGE - o podanie harmonogramu jego zamykania. PGE odpowiedziało na zapytanie, jednak ze względu na klauzulę poufności odpowiedź ta została utajniona" - informowała organizacja.

"Podobne harmonogramy były przygotowywane przez spółkę PGE (zarządzającą Turowem- od aut.) m.in. dla kopalni i elektrowni w Bełchatowie, stając się podstawą do stworzenia planu transformacji dla województwa łódzkiego. Brak harmonogramu wyłączenia Turowa jest główną barierą, przez którą cały region zgorzelecki straci szansę ubiegania się o ogromne unijne dotacje" - komentowała Katarzyna Kubiczek z EKO-UNII.

<https://oko.press/fst-zamrozone>

- **Co pływa w Odrze? Lodówki, opony, telewizory. W ciągu 10 dni zebrano 120 ton śmieci podczas akcji "Czysta Odra"**

Akcja Czysta Odra odbyła się pod patronatem marszałków województw: opolskiego, dolnośląskiego, lubuskiego i zachodniopomorskiego, a także prezydentów, burmistrzów i wójtów większości nadodrzańskich miast i gmin. Na obszarze od Opola do Nowej Soli akcja była koordynowana przez Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA z Wrocławia. Była to nie tylko okazja do zadbania o czystość

rzek, ale również szansa na nawiązanie kontaktów między lokalnymi aktywistami. Zdarzało się, że w tej samej okolicy zgłaszało się kilka grup sprzątających, których organizatorzy zdecydowali zapoznać się, nawiązać ze sobą kontakt i wspólnie połączyć siły, aby sprzątanie było bardziej efektywne. Po zakończeniu sprzątanego w wielu miejscowościach organizatorzy starali się zapewnić dodatkowe atrakcje - spotkania przy ognisku, zabawy dla dzieci, poczęstunek w postaci ciast czy zupy rybnej. W Bytomiu Odrzańskim dzieci miały szansę zagrać w ekologiczny quiz z nagrodami, a Nadleśnictwo Nowa Sól podarowało sadzonki drzew, które trafiły do uczestników wydarzenia.

<https://gazetawroclawska.pl/co-plywa-w-odrze-lodowki-opony-telewizory-w-ciagu-10-dni-zebrano-120-ton-smieci-podczas-akcji-czysta-odra/ar/c5-16331707>

- **Zielony Dolny Śląsk? Potrzeba więcej pieniędzy z UE na źródła odnawialne, pociągi i przyrodę**

31 organizacji pozarządowych z Dolnego Śląska wysłało list do Komisji Europejskiej oraz urzędu marszałkowskiego. Postulują, by więcej funduszy przeznaczano na kwestie klimatyczne, w tym transport publiczny i czystą energetykę.

<https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,28507695,zielony-dolny-slask-potrzeba-wiecej-pieniedzy-z-ue-na-zrodla.html>

- **Polsko-czeska umowa ws. kopalni Turów. PiS zadowolony, ekolodzy zaniepokojeni, opozycja komentuje: "Sasinowy interes"**

Polsko-czeska umowa ws. kopalni Turów została podpisana w czwartek, 3 lutego. Politycy PiS określają negocjacje mianem sukcesu, ale inne zdanie mają ekolodzy i opozycja. "Zapłacimy pewnie ok. 50 mln euro, ale za to w karach z wyroku TSUE około 70 mln euro. Sasinowy interes" - komentuje wiceprzewodnicząca klubu KO.

<https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,28071254,polsko-czeska-umowa-ws-kopalni-turow-politycy-pis-zadowoleni.html>

- **Wieczór z Dolnego Śląska: Elektrownia atomowa w Polsce**

To jest bardzo gorący temat. Do tej pory w Polsce mówiło się o elektrowni atomowej raczej w odległej przyszłości. Aż tu nagle mamy mieć trzy elektrownie atomowe. Wiemy, gdzie mają zostać zlokalizowane, ale nie wiemy, ile to będzie dokładnie Państwo Polskie kosztowało. Ile każdy z nas będzie się musiał dołożyć do tych projektów? Dlaczego taka lokalizacja? Czy to aby nie wyborcze obietnice? Dlaczego Korea i USA? Dlaczego akurat takie technologie?

Pytań jest wiele, ale staraliśmy się na nie odpowiedzieć z zaproszonymi gośćmi:

- prof Andrzej Tatarek - Wydział Mechaniczno-Energetyczny » Katedra Techniki Ciepłej Politechnika Wroclawska

- prof Andrzej Graczyk - kierownik Katedry Ekonomii Ekologicznej Uniwersytet ekonomiczny we Wrocławiu
- Radosława Gawlik - ekolog, przewodniczy Stowarzyszeniu Ekologicznemu "Eko- Unia"

<https://www.radiowroclaw.pl/articles/view/124584/Wieczor-zDolnego-Slaska-Co-dalej-z-prywatnymi-zlobkami-w-Legnicy-1>

- **Pola irygacyjne na Osobowicach są niedocenioną receptą na smog i upały**

Można było tu spotkać ponad 220 gatunków ptaków. Idea jest taka, by podzielić ten teren na obszar chroniony, rekreacyjny i przeznaczony dla wypasu zwierząt - mówi o Polach Osobowickich ekolog Radosław Gawlik.

<https://wroclaw.wyborcza.pl/wroclaw/7,35771,28465442,pola-irygacyjne-na-osobowicach-sa-niedoceniona-recepta-na-smog.html>

- **Sąd wstrzymał prace regulacyjne na Odrze. Cieszą się ekolodzy, rząd zapowiada odwołanie**

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie nakazał wstrzymanie prac regulacyjnych na Odrze. To skutek skarg złożonych przez polskie i niemieckie organizacje ekologiczne oraz ministerstwo środowiska Brandenburgii. Prace trwały od marca.

<https://wyborcza.pl/7,177851,29287109,sad-wstrzmal-prace-regulacyjne-na-odrze-ciesza-sie-ekolodzy.html>

- **Nadchodzi koniec pieców gazowych? Czym można ogrzać dom**

Radosław Gawlik, prezes Stowarzyszenia Ekologicznego EKO-UNIA, uważa, że pompy ciepła będą cieszyć się największą popularnością w naszym kraju.

- Rząd mógłby zainwestować w fabrykę pomp ciepła lub przeznaczyć dotację na podobny biznes sektora prywatnego, pod warunkiem że to spowoduje obniżenie cen i np. pompa ciepła nie kosztowałaby więcej niż 10 tys. zł. Obniżyłoby to ceny i zwiększyło konkurencję na rynku – mówił kilka miesięcy temu w rozmowie z money.pl Radosław Gawlik.

<https://www.money.pl/gospodarka/nadchodzi-koniec-piecow-gazowych-czym-ogrzemy-dom-6842340177381920a.html>

Sprawozdanie przygotowali:

Anna Adamczyk, Hanna Schudy, Witold Miklaszewski, Andrzej Mazik, Radosław Gawlik, Paweł Pomian